

ТОҚТЫҢ СОГУЫНАН ҚАЗА БОЛҒАН ҚҰС ТАБЫЛДЫ

МЕН
ТІРШІЛІК
ИЕЛЕРИН
ҚҰТҚАРА
АЛАМЫН

Орны мен GPS
координаттарын
есте сақтау

Кадрлер топтамасын
жасау:

1. Ең жақын ӘЖ құрылымының жалпы көрінісі.
2. Нөмірін және таңбасын, егер бар болса.
3. Траверсті.
4. қаза болған құстың қалдықтарын (қанатын, табанын, қүйрығын, басын және жалпы ракурсын жақыннан үлкейтіп түсіру)
5. Егер сіз камерамен түсіріп жатсаңыз, өлі құстың фонында экранда көрсетілген координаттары бар навигаторды, смартфонды немесе басқа құрылғыны суретке түсіріңіз.

МАҢЫЗДЫ

ӘЖ басын немесе соңын табуға тырысу. Бұл қосалқы станса, трансформатор немесе басқа желіден өшірілген аралық шықпа болуы мүмкін. Онда ӘЖ туралы деректерді жазып алға болады. Мысалы, олар иесін анықтауға көмектеседі.

Өтініш пен қорытынды мәтінінің үлгілері. Өтініш беру процедурасының сипаттамасы:

Бірінші бетте
**ӘЖ-ДЕ ҚАЗА БОЛҒАН
ДАЛА ҚЫРАНЫ.**
Бұл ҚР Қызыл
Кітabyна енгізілген
сирек кездесетін түр.

Әрбір дала қыранының өлімі –
Қазақстанның табиғи мұрасы үшін
орны толmas қаза. Осы түрді болашак
ұрпақ үшін сақтап қалуға көмектесейік –
олардың кай жерлерде қаза табатынын
мемлекетке жеткізейік.

Жыл сайын Қазақстанда
73,5 мыңға жуық
жыртқышқұс
ӘЖ қаза табады

ҚҰСТАР ЖӘНЕ ӘЖ

МЕН
ТІРШІЛІК
ИЕЛЕРИН
ҚҰТҚАРА
АЛАМЫН

GLOBAL
GREENGRANTS
FUND

Ултка
Марта

BRCC

Biodiversity Research & Conservation

Тағы қосымша ақпарат

brcc.kz
сайтында

Кеңесші: Генриетта Пуликова

Дизайн және беттеу: Анна Мостовая

Фотосуреттердің авторлары: Генриетта Пуликова, Елена Шнайдер,

Антон Абушин, Алексей Левашкин, Нурлан Онгарбаев, Марк Пестов

«Биоалуантүрлілікті зерттеу және сақтау орталығы» ҚҚ, 2024

Материалды дайындауда «Птицы и ЛЭП» буклеті пайдаланылды.

ЗАҢЫ
ҚҰСТАР
ЖАҒЫНДА
eotinish.kz/ru

#құстарғаарналғанзан

Ашық жерлердегі: егістіктер, шабындықтар, далалар, шөлдер, жолдардың бойынан немесе өзен жайылмаларынан, яғни құстардың табиғи мекендеу орындары арқылы өтетін әуе электр беру желілері (ӘЖ) оларға ерекше қауіп төндіреді.

Көптеген құс түрлері үшін олар көбінесе тоғайларды алмастыратын жалғыз қолайлар «қоныстау» алаңы ретінде қызмет етеді.

Құстар оларды демалу үшін пайдаланады.

Ал жыртқыш құстар – аңшылық үшін.

Сарапшылардың бағалауы бойынша, Қазақстанда орта есеппен жылына әрбір 10 шақырымда ӘЖ 9 жыртқыш құс қаза болады.

ҚР Заңы ӘЖ иелерін құстарды электр тоғының соғуынан қорғауға міндеттейді.

Арнайы заманауи құстарды қорғау құралдарын (ҚҚҚ) жабдықталмаған ӘЖ пайдалану Қазақстандағы сирек кездесетін және құрып кету қаупі төнген құс түрлерінің генофондының, жойылу қаупін тудырады.

*фотосурет «ЭКО-НИОКР» ЖШК-Нікі

Дала қыраны санының апatty азауында ӘЖ қаза болуы негізгі рөл атқарады.

ДАЛА ҚЫРАНЫ –
Қазақстанның онсыз елестету
мүмкін емес құс.

Дала қыранының балапандары

ӘЖ ең қауіпті құрылымдарының сипаттамалары:

- ✓ кернеу 6-10кВ
- ✓ Темірбетон тіректер
- ✓ Металл бар (жерлендірілген) траверс бар
- ✓ Истік оқшаулатқыштар

Құстардың қаза болуына жол бермейтін іс-шараларының ӘЖ пайдалану – **ҚР ӘҚБК 379 бабы бойынша әкімшілік жауапкершілік**. Жануарлар дүниесін жаппай жойылуға немесе қырылуға әкеп соққан өндірістік процестерді жүргізу немесе көлік құралдарын пайдалану кезінде жануарлар дүниесін қорғау ережелерін бзуы, – **ҚР ҚҚ 338 бабы бойынша қылмыстық жауапкершілік**.

ӘЖ тексеру кезінде қауіпсіздік ережелерін басшылыққа алыныз

Электр қондырыларын пайдалану кезінде қауіпсіздік техникасы қаридарлын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 253 бұйрығы.

Дала қыранының дүние жүзіндегі популяциясының шамамен 75%-ы Қазақстанда үя салады

Міндетті түрде

Өтініштің көшірмесін «Биоалуантурлілікті зерттеу және сақтау орталығы» ҚҚ office@brcc.kz электрондық поштасына жіберіңіз.

Мемлекеттік органга өтініш БЕРУ ҮЛГІСІ:

ӘЖ иесін анықтау

ӘЖ иесі желі тірегінде (таңба түрінде) немесе жақын жердегі трансформаторлық қосалқы станцияда көрсетілуі мүмкін. Егер олар жоқ болса, кез келген кәсіпорынның ең жақын өндіріс орнын немесе ең жақын елді мекенде анықтаңыз.

Қаза болған құстың түрін анықтау

Арнайы биологиялық білімі бар мамандармен және үйлімдармен байланысу арқылы сараптамалық қорытынды алуға болады

Мемлекеттік органга өтініш беру

eOtinish платформасы арқылы Экология және табиғи ресурстар Министрлігінің Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесінін Комитетіне eGov mobile электрондық үкімет мобильді қосымшасы немесе eotinish.kz сайты арқылы өтініш жіберіңіз.

Платформадағы келесі тармақтар толтырылады:

Кодекс түрі: Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодекс немесе Қылмыстық іс жүргізу Кодексі (жаппай қырылу жағдайында).

Өтініш түрі: Хабарлама.

Мемлекеттік органды: «Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар Министрлігінің Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесінін Комитеті» Республикалық емлекеттік мекемесі.

Сипаттамасы: Өтініш мәтіні (төмөнде) кемінде 100 таңбадан тұрғызылған.

Картада көрсету: Көрсетілмеген.

Файлдар: құс қалдықтарының фотосуреттерін, электр беру желісі құрылымдарын және «қорытындының» тіркеңіз (файлдың жалпы өлшемі 80 мб-тан аспайды, 10 файлға дейін. Форматтары: png, pdf, jpg, jpeg, gif, tiff, bmp, doc, docx, xls,xlsx).

Нақты мекен-жайы: нақты түрғылықты мекен-жайды енгізіңіз.

ӘЦҚ немесе Digital ID арқылы қол қойыңыз және жіберіңіз.